

16.4.2024 Opetushallitus myönsi Koillis-Lapin musiikkiopistolle rahoituksen hankkeelle "Uruilla musisoiden"

Hankkeen tarkoituksena oli urkujensoiton alkeisopetuksen kehittäminen innostaen lapsia ja nuoria urkujensoiton opiskeluun. Urkuja ja urkutaidetta esillä pitämällä lisättiin tietoisuutta ja herätettiin kiinnostusta urkumusiikkia ja urkujensoitonopiskelua kohtaan. Hankkeen aikana improvisoitiin ja kehitettiin yhteismusisointia erilaisissa työpajoissa kouluttajien opastuksella suunnaten koulutuksia kaikille oppilaille heidän soittimestaan riippumatta. Samalla rikastutettiin konserttitoimintaa.

Musiikkiopistolle hankittiin virtuaaliurut. Uudet virtuaaliurut ovat äänimaailmaltaan rikkaat ja tuovat soittimen kaikkien saavutettavaksi ja mahdollistavat myös harjoittelumahdollisuuden soittajille. Ergonomisesti hyvin suunnitelluilla uruilla soittopöydän ja penkin korkeutta säätelämällä urkujensoitto on mahdollista aloittaa jo lapsena urkuimprovisoinnin ja alkeisohjelmiston kautta. Helposti siirrettävät urut mahdollistavat konserttien järjestämisen missä tahansa tilassa.

Urkujen soinnilliset mahdollisuudet tuovat myös orkestraalisen mahdollisuuden yhteismusisointiin muiden soittimien kanssa. Yhteismusisointia rikastutetaan uudella innovatiivisella tavalla yhdistämällä pianon ja urkujen äänimaailmaa tekemällä sovituksia pianolle ja "urkuorkesterille" Sovitukset tuovat aivan uudenlaisen lähestymistavan yhdessä soittamiseen ja myös laajentaa opetushenkilöstömme pedagogisia työvälineitä.

Virtuaaliurut kilpailutettiin kesällä 2024. Urut hankittiin Mixtuur Finland oy:ltä. Urut toimitettiin ja asennettiin syyskuussa. Siihen sisältyi myös käyttöönottokoulutus. Urut ovat nelisormioiset täydellä jalkiolla. Uruissa on korkeussäädettävä penkki ja soittopöytä

sijaitsee sähköpöydällä, joka mahdollistaa soittopöydän nostamisen ja laskemisen soittajalle ergonomisesti sopivalle korkeudelle.

Virtuaaliurut ovat äänimaailmaltaan rikkaat ja tuovat soittimen kaikkien saavutettavaksi. Virtuaaliurkuihin on äänitetty äänet oikeista pilliuruista huippuluokan äänitystekniikalla jokainen kosketin/pilli kerrallaan, jonka jälkeen äänet on tallennettu tietokoneelle. Näitä äänitteitä, joissa oikean soittimen pillit on äänitetty yksi kerrallaan, kutsutaan sampleiksi.

Erilaiset urut mahdollistavat tyylinmukaisen lähestymisen eri aikakausien urkumusiikkiin. Virtuaaliuruilla voi harjoitella juuri niillä äänikerroilla, mitä kappaleen soittaminen vaatii. Virtuaaliuruilla pystyy opettelemaan isojen urkujen hallinnointia äänikertojen valintaa sekä rekisteröintiä. Virtuaaliuruilla pystyy siis opettelemaan hyvin kyseisten urkujen käyttöä, joista urkusamplet on tehty. Esim. Rotterdamin kirkon urkujen 85 äänikertaiset ja nelisormioiset urut ovat soitettavissa virtuaalisesti. Samoin Cavaille Collin ranskalaiset romantiikan ajan urut.

Virtuaaliuruilla voi kokeilla eri viritysjärjestelmiä. Niillä voi esimerkiksi valita portaattomasti eri viritysjärjestelmiä eri aikakausien mukaan. Virityskorkeutta voi myös muuttaa. Virtuaaliuruilla voidaan harjoitella myös monenlaisten soittoapulaitteiden käyttöä, kuten Setzer-kombinaation eli erilaisten rekisteröintien tallentamista tietokoneelle sekä paisutuskaapin käyttöä.

Hankkeen aikana järjestettiin erilaisia työpajoja. Kouluttajina toimivat Emilia Soranta, Elisa Vikki ja Kaisa-Mari Pulkkanen. Emilia Soranta on oululainen musiikin maisteri, kirkkomuusikko ja Taideyliopiston Sibelius-Akatemian tohtoriopiskelija. Opinnoissaan Emilia on erikoistunut urkujensoittoon ja urkuimprovisointiin. Parhaillaan hän kehittää väitösprojektissaan lasten ja nuorten urkujensoiton alkeisopetusta.

Pianisti Kaisa-Mari Pulkkanen ja urkuri Elisa Vikki ovat edelläkävijöinä yhdistäessään pianon ja urut erilaisine sointiväreineen. Kaisa-Mari ja Elisa esiintyvät piano - urkuduona. Heidän ydinohjelmistoon ovat pianokonsertot, joista viimeisimpänä on esitetty J. Brahmsin 1. pianokonsertto kesällä 2024.

Yhteismusisointia rikastutettiin uudella innovatiivisella tavalla yhdistämällä pianon ja urkujen äänimaailmaa tekemällä sovituksia pianolle ja "urkuorkesterille". Sovitukset tuovat aivan uudenlaisen lähestymistavan yhdessä soittamiseen. Elisa Vikki teki sovituksia Maiju Roineen pianokappeleista. Sekä piano- että urkusovitus oli tasoltaan alkeisohjelmistoa. Urkujen ääreen pääsivät myös pianistit, joilla ei ollut aikaisempaa kokemusta urkujensoitosta.

Työpajojen lisäksi on järjestetty yhteismusisointikonsertteja mm joululaulukonsertti, jossa esitettiin joululaulusovituksia uruille ja pianolle. Valmiita sovituksia oli mahdollista ostaa netistä. Joululaulujen ja elokuvamusiikin sovituksia löytyy jo runsas valikoima.

1.TYÖPAJA URUT TUTUKSI

8-9.11.2024

Emilia Soranta

Lasten pienryhmissä työstiin pianotunneilla soitettua ohjelmistoa sovittaen sitä työpajan aikana uruille ja yhteissoittoon soveltuvaksi tai tehtiin vapaita ryhmäurkuimprovisaatioita erilaisten virikemateriaalien pohjalta. Urkujen lisäksi mukana oli välillä myös muita soittimia (esimerkiksi piano ja rytmisoittimet).

Nuorten ja aikuisten pienryhmien kanssa sovellettiin/sovitettiin aiemmin soitettua tai itse sävellettyä urkuohjelmistoa urkuryhmälle ja osin myös muille soittimille. Joissakin kappaleissa oli mukana myös vuorovaikutteisuutta yleisön kanssa, esimerkiksi yhdessä laulamista, loruttelua tai liikettä. Työpajojen vetäjä oli joko mukana soittamassa urkuja tai muuta soitinta tai huolehti muuten tilanteiden fasilitoinnista.

Hankkeen työpajasessioissa (kesto 30/45min) urkuihin ja niiden soittamiseen tutustuttiin pienryhmittäin yhteismusisoinnin keinoin (2–3 henkilöä/ryhmä). Kaikkien ryhmien kanssa käytiin läpi perusasioita uruista soittimena. Pienryhmien kanssa työskentelyä määritteli osallistujien ikä- ja taitotaso. Pedagogiikassa pyrittiin saavutettavaan, yhteistoiminnalliseen ja onnistumisen kokemuksiä synnyttävään toimintatapaan.

Viikonvaihe päättyi Urut tutuksi-tuokioon, jossa esiintyivät urkuoppilaat sekä työpajaan osallistuneet ryhmät.

2. TYÖPAJA

13-14.12.2024

Työpajoja tarjottiin 5–6-vuotiaille muskarilaisille ja alkutaipaleella oleville soitto-oppilaille ikähaarukalla 6–8 v. Kaikki halukkaat pääsivät osallistumaan työpajaan. Aikaisemmilla soitonopiskelun pituudella tai tasolla ei ollut merkitystä. Muodostettiin kolmen oppilaan ryhmiä, jotka eri teemoista keksivät Emilian johdolla itse musiikkia.

Urkuimprovisaation virikemateriaaleina käytettiin esimerkiksi kuvia, joiden pohjalta soittajat loivat erilaisia äänimaailmoja ja musiikillisia tarinakokonaisuuksia. Virikkeenä käytettiin myös runoja, loruja tai valmiita lauluja. Virikemateriaalin valinta perustui kunkin pienryhmän omaan kiinnostuneisuuteen.

Piano- tai urkuohjelmiston soveltamisessa tutkittiin urkujen soinnillisia ja soittoteknisiä mahdollisuuksia niin pienryhmän yhteissoittimena kuin osana soitinkokonaisuutta, esimerkiksi piano-urkuduo.

Omaksumisen apuna ja pedagogisina työkaluina käytettiin muun muassa eri värisiä teippimerkintöjä koskettimistoilla (sähköteippi, joka ei jätä jälkiä koskettimiin), eri aistien hyödyntämiseen tukeutuvaa, kehoallista ohjausta sekä yhdessä pienryhmien kanssa laadittuja apumerkintöjä mahdolliseen nuottiin kirjoitettuna. Tässä kouluttaja hyödynsi tekeillä olevassa väitöstutkimuksessaan kehittämäänsä menetelmiä.

Lopputuloksena pienryhmät esittivät luomansa yhteismusiikillisen tuotoksen työpajaviikonloppuihin liittyvässä esiintymistilaisuudessa. Esiintymistilanteiden ohjelma oli sähköisessä muodossa (taustaseinälle heijastettu PowerPoint-esitys). Visuaalinen toteutus limittyi kappalekohtaisesti soivaan musiikkiin ja edisti siten myös yhteisöllisyyttä (esimerkiksi yhteinen laulu tai liike osana musiikkiesitystä). Pienryhmien musisoinnin lisäksi tilanteissa myös esiteltiin osallistavalla tavalla urkuja kappaleiden lomassa sekä kerrottiin musiikkiopiston uudesta urkuhankinnasta. Halukkaat saivat kokeilla urkujen soittoa tilaisuuksien jälkeen.

3. TYÖPAJA

18.5.2025

Elisan ja Kaisa-Marin kanssa pianistit ja urkurit pääsivät tutustumaan pianon ja urkujen yhteistyön mahdollisuuksiin. Pianistit soittivat harjoittelemaansa kappaletta urkuorkesterin säestyksellä. Koulutusjakso jakaantui kahdeksi eri teemaksi. Olen solisti ja Satu soi!

“Olen solisti!”

Työpaja suunnattiin kaikille pianisteille. Pianistit pääsivät esittämään harjoittelemaansa kappaletta urkuorkesterin säestyksellä. Oppilaat oppivat solistin taitoja ja yhteissoittoa sekä saivat ainutlaatuisen mahdollisuuden esiintyä soolosoittajana urkuorkesterin säestyksellä. Pajassa käytettiin Elisa Vikin tekemiä sovituksia Maiju Roineen pianoteoksista, joiden soittamiseen oppilaat valmistautuivat etukäteen. Suurin osa urkusovituksista sopi vaikeustasoltaan musiikkiopiston oppilaille, joten orkesterin rooliin

pääsivät sekä opiston piano- että urkuoppilaat. Pajaan sisällytettiin myös Shostakovichin pianokonsertin hidas osa pidemmällä olevalle piano-oppilaalle. Orkesteriosuuden soitti oma opettaja uruilla.

”Satu soi!”

Työpajaan saivat osallistua kaikki musiikkiopiston oppilaat soittimesta riippumatta. Elisan ja Kaisan johdolla satuiltiin, sovitettiin ja sävellettiin pianon ja urkujen ääressä. Työpajaan osallistui yhteensä 10 oppilasta. Elisan johdolla laadittiin kyselymetodilla satu, joka sävellettiin, sovitettiin ja improvisoitiin musiikiksi. Pajassa tutustuttiin pianon ja urkujen erillisiin ja yhteisiin sointimahdollisuuksiin ja hyödynnettiin musiikillisia taitoja ja molempia soittimia luovasti ja laajasti. Työpajassa laadittiin sovituksia tuttuihin sävelmiin, improvisoitiin ääniefektejä ja äänimaisemia ja keksittiin omia sävelmiä.

Tapahtuma päättyi yhteiseen konserttiin sunnuntaina 18.5. kello 15 jossa esitettiin Satu soi työpajasta valmistunut teos sekä yhteismusisointiteokset, joita olivat Maiju Roineen pianoteoksiin tehdyt sovitukset sekä Shostakovichin pianokonsertin no 2 hidas osa.